

Міністерство освіти і науки України

Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова
Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту

Методичні вказівки до виконання
аналітичної частини випускної дипломної роботи
для підготовки студентів
зі спеціальностей 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент»

Одеса-2018

Рецензенти:

Дубас Р.Г. – д.е.н., доц., завідувач кафедри менеджменту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»;

Орлов В.М. – д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки підприємства та корпоративного управління Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова

Методичні вказівки до виконання аналітичної частини випускної дипломної роботи для підготовки студентів зі спеціальностей 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент» / [В.Г. Буряк, Т.І. Лозова, Г.Ю. Олійник, Г.А. Отливанська, Н.О. Бородиня]. – О. : ОНАЗ, 2018. – 40 с.

Методичні вказівки містять рекомендації, які допоможуть студентам краще засвоїти теоретичний матеріал й оволодіти практичними навичками щодо читання фінансової звітності, розрахунку та визначення впливу фінансових показників на результати діяльності підприємства. У методичних вказівках наведено склад та елементи фінансової звітності, якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки, питання подання інформації у фінансовій звітності, надані рекомендації щодо аналізу балансу, звіту про фінансові результати, про рух грошових коштів, звіту про власний капітал та приміток до річної фінансової звітності, надані приклади та підходи для написання пояснювальної записки за результатами фінансового аналізу підприємства, наведено методичні положення щодо проведення аналізу фінансової звітності за допомогою фінансових коефіцієнтів.

Затверджено Методичною радою
ОНАЗ ім. О.С. Попова і
рекомендовано до друку
Протокол №4 від 27.12. 2017 р.

Розглянуто і рекомендовано
до друку на засіданні Вченої ради
ННІ Економіки та Менеджменту
ОНАЗ ім. О.С. Попова
Протокол №5
від «30»листопада 2017 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Характеристика фінансової звітності підприємства яку вивчають і аналізують студенти при підготовці дипломної роботи	5
1.1. Склад та елементи фінансової звітності	5
1.2. Якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки	8
1.3. Розкриття інформації у фінансової звітності	9
2. Рекомендації щодо опрацювання студентом фінансової звітності.....	10
2.1. Аналіз Балансу підприємства	12
2.2. Аналіз Звіту про фінансові результати підприємства	16
2.3. Аналіз звіту про рух грошових коштів підприємства	18
2.4. Аналіз звіту про власний капітал підприємства	22
2.5 Примітки до річної фінансової звітності	22
3. Пояснювальна записка до фінансового аналізу підприємства	23
4. Аналіз фінансової звітності за допомогою фінансових коефіцієнтів.....	24
Терміни, що використовуються при аналізі фінансової звітності	27
Список рекомендованої літератури.....	30
Додатки:	
А Аналіз балансу, форма №1	31
Б Аналіз звіту про фінансові результати, форма №2	33
В Аналіз звіту про рух грошових коштів (за прямим методом), форма №3	35
Г Аналіз звіту про рух грошових коштів (за непрямим методом), форма №3-н.....	36
Д Аналіз звіту про власний капітал, форма №4.....	38

Вступ

Виконання дипломної роботи є завершальним етапом навчання студентів у вищому навчальному закладі. Дипломна робота є цілісним, закінченим дослідженням студента за обраною темою – кваліфікаційною роботою випускника [3].

Теоретичні положення дипломної роботи ілюструються і підтверджуються фактичними матеріалами конкретного підприємства [3]. Необхідні дані студент зобов'язаний зібрати, перевірити й обробити в період проходження переддипломної практики, та при виконанні дипломної роботи.

За рівнем виконання дипломної роботи та її складової – аналізу економічної діяльності підприємства і результатами її захисту – Державною екзаменаційною комісією робиться висновок про можливість присвоєння випускникові відповідної кваліфікації [3].

Є багато способів описати положення підприємства, але все зводиться та визначається мовою цифр, студент повинен розуміти фінансову звітність та її нюанси. Це мова бізнесу, якщо ви не прикладете зусилля і не навчитесь читати та інтерпретувати фінансові звіти, ви ніколи не зможете розробити альтернативні програми вирішення конкретних проблем, що виникають в умовах практичної діяльності підприємства.

Метою методичних вказівок є надання студентам допомоги з організації раціональної роботи над аналізом матеріалів фінансової звітності та визначення проблем й обґрунтування управлінських рішень, висновків щодо результатів проведених досліджень.

Методичні вказівки узагальнюють та систематизують зміст нормативних положень національних стандартів бухгалтерського обліку України, податкового кодексу та пов'язаних з ними документів [1, 3, 4, 6, 8-11].

У методичних вказівках наведено склад та елементи фінансової звітності, якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки, питання подання інформації у фінансової звітності, надані рекомендації щодо аналізу балансу, звіту про фінансові результати, про рух грошових коштів, звіту про власний капітал та приміток до річної фінансової звітності, надані приклади та підходи для написання пояснювальної записки до фінансового аналізу підприємства, представлено аналіз фінансової звітності за допомогою фінансових коефіцієнтів та алгоритм їх розрахунку.

Саме на основі результатів аналізу фінансової інформації розробляються управлінські рішення щодо удосконалення роботи підприємства та формуються висновки, а вміння аналізувати фінансову звітність має практичне значення для бізнесу.

1. Характеристика фінансової звітності підприємств яку вивчають і аналізують студенти при підготовці дипломної роботи

1.1. Склад та елементи фінансової звітності

На прикладі відкритої фінансової звітності підприємства чи організації (далі підприємства) студент (далі користувач) проводить аналіз основних показників його діяльності з поясненнями. Користувач фінансової звітності розглядає її в контексті того, чим займається підприємство.

За останні десятиліття фінансова звітність підприємств усіх форм власності зазнала значних змін.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Міністерство фінансів України 07.02.2013 року видало наказ №73 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яким затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно з даним наказом втратив чинність наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87 «Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.06.1999 р. за №391/3684 (зі змінами). Відповідно втратили чинність: П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; П(С)БО 2 «Баланс»; П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»; П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів»; П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал».

Наказом від 07.02.2013 р. №73 введені нові форми фінансової звітності, які максимально наближені до МСФЗ (міжнародних стандартів фінансової звітності).

Законом України від 05.10.2017 р. №2164-VIII (2164-19) затверджені зміни до закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що пов'язані в основному з розвитком розумових і цифрових технологій, зміною стандартів щодо розкриття інформації та регуляторних актів [2].

Слід чітко розуміти, що згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – це нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку.

При вивченні фінансової звітності користувач використовує наступні джерела інформації [1, 3, 4, 6, 8 – 11]:

- 1) Звіт про управління.
- 2) Баланс (Звіт про фінансовий стан), форма №1.
- 3) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), форма №2.
- 4) Звіт про рух грошових коштів (За непрямим методом), форма №3-н.
Звіт про рух грошових коштів (За прямим методом), форма №3;
- 5) Звіт про власний капітал, форма №4.
- 6) Примітки до фінансової звітності.

Для розуміння методології аналізу звітності студент використовує нормативні документи надані у табл. 1.

Таблиця 1. – Нормативні документи, які використовують при аналізі фінансової звітності

№ з/п	Назва документа	Затверджено	Що регулює
1.	Національне Положення (Стандарт) Бухгалтерського Обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі НП(С)БО (1))	Наказом Мінфіна України від 07.02.2013р. №73	Принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємства
2.	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Наказом Мінфіна України від 28.03.2013 №433	Розкриття інформації за статтями фінансового балансу
3.	Порядок надання фінансової звітності	Постановою Кабміну України від 28.02.2000 р. №419 (зі змінами та доповненнями)	Подання фінансової звітності юридичними особами всіх видів організаційно-правової форми господарювання і форм власності
4.	Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства» (далі П(С)БО 25	Наказом Мінфіна України від 25.02.2000р. №39(у редакції від 24.01.2011р №25)	Зміст і форма фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу, Звіту про фінансові результати та порядок заповнення його статей
5.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (далі П(С) БО 6-34	Наказами Мінфіна України 2000 р. (зі змінами)	Застосовується щодо обліку операцій, які ведуться з 2000 року

Метою аналізу фінансової звітності є визначення фінансового стану, проблем та тенденцій в діяльності підприємства для прийняття рішень на основі повної, правдивої та неупередженої інформації про його стан, результати діяльності та рух грошових коштів. Висновки з фінансового аналізу студент використовує для визначення проблем та причин їх виникнення, розробки економічних і управлінських рішень зі збільшення доходності / зменшення ризику та розробки альтернативних програм, пропозицій щодо вирішення конкретних проблем підприємства [3, с. 25].

Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Проміжна (місячна, квартальна) звітність, яка охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року.

До фінансової звітності включаються показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства.

У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства.

У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

У звіті про рух грошових коштів надаються дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту.

Підприємство розгорнуто показує суми надходжень та видатків, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції включає суми, які належать до різних видів діяльності, то ці суми надаються окремо у складі відповідних видів діяльності.

Внутрішні зміни у складі грошових коштів до звіту про рух грошових коштів не включаються.

Негрошові операції (отримання активів шляхом фінансової оренди; бартерні операції; придбання активів шляхом емісії акцій тощо) не включаються до звіту про рух грошових коштів.

У звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У графах звіту про власний капітал, призначених для надання складових власного капіталу, зазначаються показники, надані у розділі I «Власний капітал» пасиву балансу. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Підприємства, які відповідно до законодавства застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності, у балансі надають інформацію про дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності.

1.2. Якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки

Фінансова звітність дозволяє користувачам порівнювати:

- фінансові звіти підприємства за різні періоди;
- фінансові звіти різних підприємств.

Передумовою порівнянності є надання відповідної інформації попереднього періоду та розкриття інформації про облікову політику та її зміни. Установлення і зміни облікової політики підприємства здійснюються підприємством, яке визначає її за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів.

Фінансова звітність підприємства формується з дотриманням таких принципів:

- автономності підприємства, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників, тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства;
- безперервності діяльності, що передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі;
- періодичності, що припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності;
- історичної (фактичної) собівартості, що визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;
- нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей;
- повного висвітлення, згідно з яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- послідовності, який передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності;
- обачності, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;

– превалювання сутності над формою, за яким операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

– єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці.

1.3. Розкриття інформації у фінансовій звітності

Фінансову звітність за міжнародними стандартами складають підприємства, які відповідно до законодавства зобов'язані їх застосовувати, а також ті, які прийняли таке рішення (закріплене в обліковій політиці) самостійно.

Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих і середніх підприємств можуть застосовувати підприємства, які зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти фінансової звітності відповідно до законодавства, а також ті підприємства, які прийняли таке рішення самостійно. Застосовування міжнародного стандарту фінансової звітності для малих і середніх підприємств не допускається підприємствами, на які не поширюється сфера його застосування. Підприємства, які для складання фінансової звітності застосовують міжнародний стандарт фінансової звітності для малих і середніх підприємств, використовують форми звітів, затверджені Національним положенням (стандартом).

У фінансовій звітності обов'язково надається інформація, розкриття якої вимагають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності та/або інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів України з питань бухгалтерського обліку.

Інформація, що підлягає розкриттю, надається безпосередньо у фінансових звітах або у примітках до фінансової звітності.

Згортання статей активів і зобов'язань, доходів і витрат є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності, включає (і саме її студент буде використовувати):

1. Назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу).
2. Короткий опис основної діяльності підприємства.
3. Назву материнської (холдингової) компанії підприємства.
4. Середню кількість працівників підприємства протягом звітного періоду.
5. Дату затвердження фінансової звітності.
6. Повідомлення про складання фінансової звітності за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Кожний фінансовий звіт повинен містити дату, станом на яку надані його показники, або період, який він охоплює. Якщо період, за який складено фінансовий звіт, відрізняється від звітного періоду, то причини і наслідки цього повинні бути розкриті у примітках до фінансової звітності.

Підприємство висвітлює обрану облікову політику шляхом опису:

1. Принципів оцінки статей звітності.
2. Методів обліку щодо окремих статей звітності.

У примітках до фінансової звітності надається інформація про призначення та умови використання кожного елемента власного капіталу (крім зареєстрованого капіталу). Примітки до фінансової звітності також надають студенту цікаву інформацію, яку доцільно використати для пояснювання тих або інших показників фінансової звітності.

Усі підприємства надають у примітках до фінансової звітності інформацію про:

1. Розподіл часток зареєстрованого капіталу між власниками.
2. Права, привілеї або обмеження щодо цих часток.
3. Зміни у складі часток власників у зареєстрованому капіталі.

У примітках до фінансової звітності надається (розкривається) інформація про:

1. Склад грошових коштів.
2. Склад статей звіту про рух грошових коштів «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків.
3. Наявність значних сум грошей, які є в наявності у підприємства і які недоступні для використання групою, до якої належить підприємство.

У разі придбання або продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць протягом звітного періоду надається (розкривається) інформація про:

1. Загальну їх вартість придбання або продажу.
2. Частину їх загальної вартості, яка, відповідно, була сплачена або отримана грошима.
3. Суму грошей у складі їх активів, що були придбані чи продані.

2. Рекомендації щодо опрацювання студентом фінансової звітності

Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (зі змінами) визначені форми фінансової звітності (далі НП(С)БО1), за якими юридичні особи (крім банків та бюджетних установ) зобов'язані надавати фінансову звітність.

Отже, у вас в руках знаходяться фінансові звіти компанії, ефективність діяльності якої вам потрібно проаналізувати.

Зв'язки між фінансовими звітами відповідно до прикладу звітності підприємства показані на рис. 1.

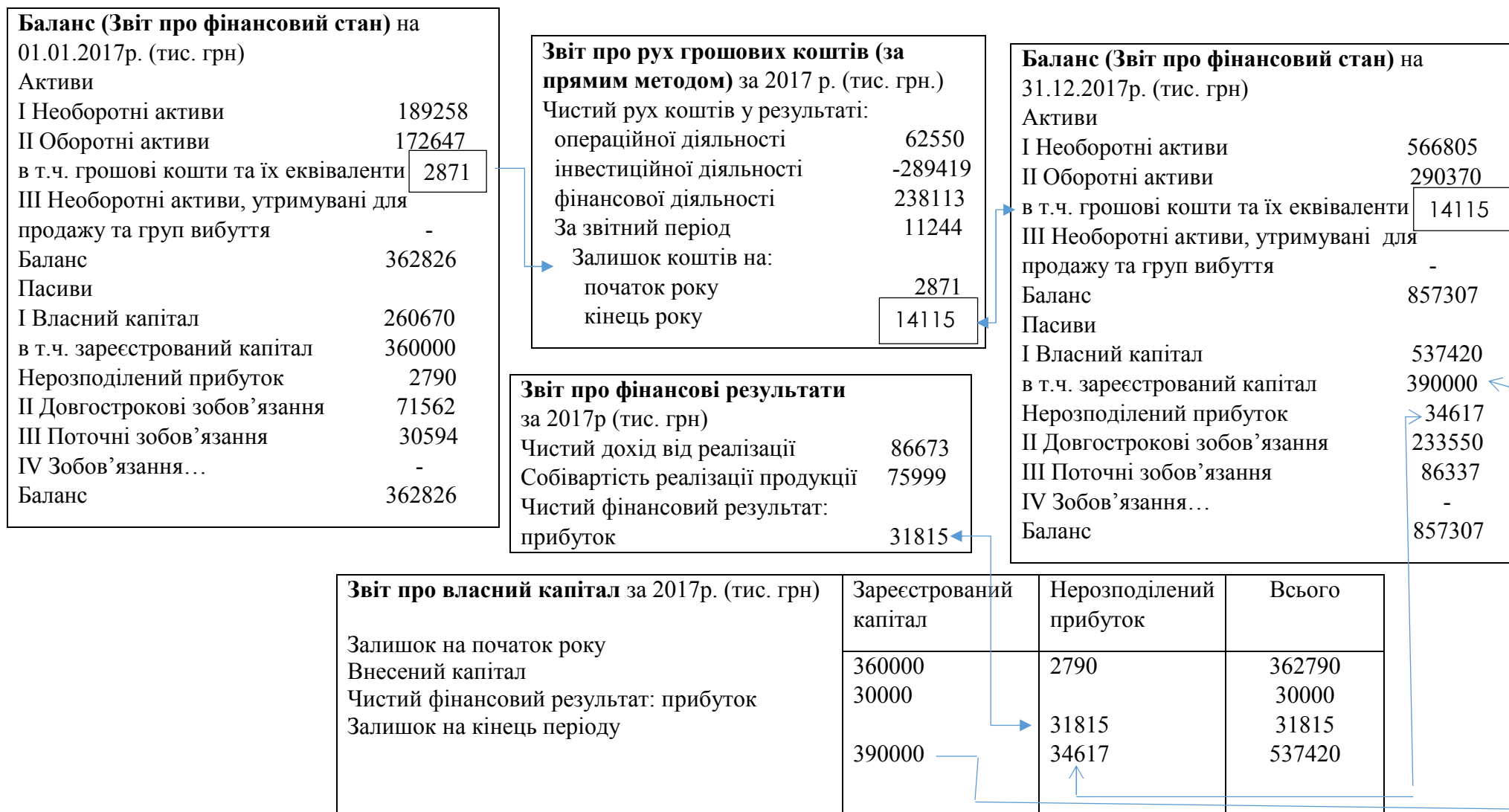

Рисунок 1 – Зв'язки між фінансовими звітами підприємства

2.1. Аналіз Балансу підприємства

У процесі ознайомлення з Балансом (звітом про фінансовий стан) подумайте, що стало причиною кожного із позитивних, негативних чи просто незрозумілих явищ. Порівняйте дані Балансу і тенденції з тим, що ви знаєте про компанію, галузь і про економіку в цілому.

Для конкретного прикладу, проаналізуємо зміни, які відбулися в балансі підприємства протягом року (в даному прикладі – це 2017 рік (додаток А)).

Аналізуємо актив балансу. В першу чергу необхідно проаналізувати зміну валюти балансу (підсумковий рядок балансу, код рядка 1300).

Ми побачимо, що протягом 2017 року активи зросли на 494481 тис. грн. (або на 136 %). Це дуже добра тенденція, що свідчить про динамічне зростання компанії. Аналіз зміни вартості активів необхідно проводити паралельно із аналізом стану пасивів компанії, які показують, за рахунок яких джерел ці активи фінансувалися.

Так, позитивним є факт збільшення власного капіталу (рядок 1495) (власний капітал збільшився). Також варто звернути увагу на зміни, які відбулися у розділі “Довгострокові зобов’язання і забезпечення” (рядок 1520 На кінець року у балансі довгострокові кредити банків майже подвоїлися (рядок 1510) і становили 139389 тис. грн., також у цьому розділі з’явився запис у рядку “Інші довгострокові зобов’язання” (рядок 1515) на суму 90000 тис. грн. (це було відображено емісію корпоративних облігацій, здійснену у червні 2016 р.). Поточні зобов’язання компанії також зазнали змін у бік збільшення.

Детальний аналіз Активів Балансу показує, що протягом року відбулося значне зростання як необоротних (рядок 1095) (на 377547 тис. грн. або на 199 %), так і оборотних активів (рядок 1195) (на 117723 тис. грн. або на 68 %).

Необоротні активи у підприємства зросли практично за усіма статтями. Цікавим є збільшення статті “Нематеріальні активи” (рядки 1000, 1001, 1002). До нематеріальних активів відносяться: права на землю, на будівлі, на користування природними ресурсами та майном, права на знаки для товарів і послуг (товарні знаки, торгові марки тощо), права на об’єкти промислової власності (права на винаходи, промислові зразки та інші) та інші нематеріальні активи (більше про облік нематеріальних активів ви можете довідатися з П(С)БО 8).

Нематеріальні Активи амортизуються протягом строку їх корисного використання, тому в балансі вони надані трьома рядками: первісна та залишкова вартість, а також нарахована в установленому порядку сума накопиченої амортизації.

Залишкова вартість визначається як різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації, яка надається у дужках. Якщо звернутися до приміток до фінансової звітності (форма 5 “Примітки”, таблиця І “Нематеріальні активи”), то ми побачимо, за якими групами активів відбулися зміни. Нематеріальні активи збільшилися, тому що компанія поставила на баланс свою торгову марку та права на об’єкти нерухомості.

У статті “Незавершені капітальні інвестиції” (рядок 1005) відображається вартість незавершених капітальних інвестицій у будівництво, створення, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання необоротних активів, що здійснюються підприємством, а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва.

Іншими словами, у цій статті акумулюються витрати на необоротні активи підприємства, які ще не введені в експлуатацію. Амортизація на такі активи не нараховується.

Після того, як витрати на придбання чи створення конкретного об’єкта основних засобів є повністю здійсненими і цей об’єкт є готовим до використання, його вводять в експлуатацію і його вартість із статті “Незавершене будівництво” переводять у статтю “Основні засоби”.

Обсяг незавершених капітальних інвестицій за 2017 рік зменшився з 15594 тис. грн. до 6582 тис. грн. (рядок 1005). У балансі ми можемо побачити лише загальну суму здійснених підприємством капітальних інвестицій. Якщо ж студента цікавить більш детальний їх перелік, йому слід звернутися до форми № 5 “Примітки”, таблиця III “Капітальні інвестиції”.

До статті “Основні засоби” відносяться земельні ділянки, будинки, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби та інші матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання яких є більшим, ніж один рік (повна класифікація основних засобів надана у П(С)БО 7 “Основні засоби”).

Як і у випадку з нематеріальними активами, в балансі показується первісна вартість основних засобів (рядок 1011) (це вартість, за якою компанія купила свої основні засоби), їх знос (рядок 1012) і, як різниця між первісною вартістю і зносом, - залишкова вартість (рядок 1010). Тільки залишкова вартість враховується до підсумку балансу.

Первісна вартість основних засобів підприємства за 2017 рік збільшилася (рядок 1011) з 199128 тис. грн. до 500790 тис. грн. (майже у 2,5 раза) порівняно з початком звітного року. Таке зростання активів підтверджує задекларовані раніше керівництвом компанії плани розширення бізнесу і нарощування обсягів продажів. Спостерігаючи за зростанням активів, користувачеві звітності варто задуматися, за рахунок яких ресурсів здійснюється їх фінансування. Добре, коли придбання основних засобів відбувається за рахунок власних коштів (статутний капітал або нерозподілений прибуток) або довгострокових зобов’язань.

Користувачу балансу також варто звернути увагу на суму зносу основних засобів, нарахованого за рік (рядок 1012). Ця сума зросла до 63768 тис. грн. за 2017 рік. Велика сума накопиченої амортизації в балансі деколи може вказувати на те, що обладнання компанії старіє. Але підприємство є молодого компанією і з її балансу бачимо, що компанія, навпаки, активно інвестує у придбання основних засобів. Порівняно з вартістю основних засобів підприємства, сума їх зносу не є значною.

При аналізі стану основних засобів важливо звернути увагу на методи амортизації, які обрало підприємство (про те, якими взагалі бувають методи амортизації, ви можете прочитати у П(С)БО 7 “Основні засоби” та у

Податковому кодексі. Вибір методу амортизації може суттєво впливати на залишкову вартість будівель, споруд, обладнання та інших основних засобів. Про методи, які використовує підприємство, звітність якого ви аналізуєте, ви можете дізнатися з приміток до цієї звітності, а саме: в описі облікової політики підприємства.

Ще однією важливою статтею розділу “Необоротні активи”, на яку варто звернути увагу студенту, є “Довгострокові фінансові інвестиції” (рядок 1030). У цій статті балансу відображаються фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (тобто ці інвестиції подібні до інших необоротних активів в тому, що вони не є високоліквідними).

Обліку фінансових інвестицій присвячене П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”. У балансі ця стаття представлена двома рядками:

- інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств (рядок 1030);
- інші фінансові інвестиції (рядок 1035).

Звертаємо вашу увагу на порядок обліку інвестицій у рядку 1030. Тут обліковуються інвестиції у дочірні, асоційовані та спільні підприємства. Кожне з таких підприємств є пов’язаною стороною з підприємством інвестором.

У П(С)БО 19 “Об’єднання підприємств” надані визначення цих підприємств, тому ми не будемо тут їх повторювати. Тільки підкреслимо, що статус дочірнього, асоційованого чи спільного підприємства визначається залежно від того наскільки підприємство-інвестор може контролювати діяльність підприємства — об’єкта інвестування і приймати рішення з його фінансової та господарської діяльності.

Суть методу участі в капіталі така: якщо змінюється величина власного капіталу об’єкта інвестування, то, відповідно, змінюється і вартість інвестицій на балансі підприємства-інвестора.

У статті “Інвестиції, які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств” (рядок 1030) протягом 2017 року з’явилося додаткових 35586 тис. грн. Що виявилось причиною такого збільшення? Як нам відомо з історії компанії, вона володіє дочірніми підприємствами у різних областях України. Збільшення вартості інвестицій у балансі може свідчити про збільшення власного капіталу його дочірніх підприємств (а це є позитивною тенденцією). Детальніше про інвестиції компанії можна дізнатися із форми 5 “Примітки”, таблиця IV “Фінансові інвестиції”.

Якщо аналізувати зміни, які відбулися у розділі “Оборотні активи” балансу, то бачимо суттєве зниження дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (рядок 1125): з 53523 тис. грн. до 7884 тис. грн. Це також є позитивною тенденцією, що свідчить про те, що компанія не “заморожує” значні кошти у рахунках дебіторів.

Взагалі, аналізуючи величину дебіторської заборгованості компанії, користувачу звітності треба звертати увагу не тільки на баланс. Щоб зробити об’єктивну оцінку, потрібно звернутися до звіту про фінансові результати і проаналізувати динаміку зростання доходів компанії. Так, значне зростання

“дебіторки” може, на перший погляд, насторожити читача балансу. Але якщо компанія суттєво збільшила свої доходи і ми можемо “пов’язати” темпи зростання дебіторської заборгованості із обсягами доходів від реалізації, тоді збільшення “дебіторки”, можливо, є і виправданим. Сума дебіторської заборгованості збільшилась протягом року, при тому, що доходи від реалізації зросли, отже, це позитивна зміна.

Серед інших оборотних активів на кінець звітного періоду суттєвих змін у бік збільшення зазнала дебіторська заборгованість (рядок 1155) за різними розрахунками. Ймовірно, що таке зростання пов’язане із збільшенням обсягів діяльності компанії. Також майже удвічі зросли поточні фінансові інвестиції (рядок 1160), тобто інвестиції на строк, що не перевищує один рік, і які можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент.

Аналізуємо пасив балансу. Перейдемо до аналізу пасивів балансу. **Власний капітал** (рядок 1495) (сума рядків 1400-1430) протягом року зріс на 276750 тис. грн. За рахунок збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу та іншого додаткового капіталу і нерозподіленого прибутку.

Зареєстрований (пайовий) капітал збільшився на 30000 тис. грн. Акціонери вклали додаткові кошти в компанію — це позитивно.

Додатковий вкладений капітал (рядок 1410) та капітал в дооцінках (рядок 1405) сумарно збільшилися з 33768 тис. грн. до 51366 тис. грн. Ці статті балансу призначені для узагальнення інформації про суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також про суми дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів та вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших сторін.

Яка причина збільшення додаткового капіталу, нам з наявної інформації, на жаль, невідомо.

Нерозподілений прибуток (рядок 1420) протягом 2017 року зріс на 31824 тис. грн., тобто на величину чистого прибутку підприємства за 2017 р. (зі звіту про фінансові результати знаємо, що чистий фінансовий результат - прибуток за 2017 рік склав 31815 тис. грн.).

У розділі “Довгострокові зобов’язання забезпечення” (рядки 1500-1595) на кінець 2017 року в Балансі відбулися суттєві зміни: майже удвічі зросла стаття “Довгострокові кредити банків” (рядок 1510) та з’явилися 90000 тис. грн. інших довгострокових фінансових зобов’язань (рядок 1515) (з додаткової інформації про компанію ми знаємо, що це емісія облігацій).

Якщо збільшення довгострокових зобов’язань є значним, користувачеві звітності варто з’ясувати, з якою метою компанія позичає гроші. Довгострокові позики впливають на фінансову стабільність компанії (про аналіз фінансової стабільності піде мова пізніше). Як правило, довгострокові кредити залучають для фінансування необоротних активів підприємства, а короткострокові — для задоволення поточних потреб, наприклад, для підтримки рівня запасів чи фінансування дебіторської заборгованості. Якщо в балансі з’являються короткострокові кредити банків, проаналізуйте, як співвідноситься їх сума з величиною “дебіторки” і запасів. Якщо компанія бере короткостроковий кредит для інвестування коштів у довгострокові активи, то тут варто задуматися.

Поточні зобов'язання та забезпечення підприємства на кінець року зросли майже втричі, в основному за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за продукцію та зобов'язань із внутрішніх розрахунків (тут відображається заборгованість підприємства пов'язаним сторонам: це, очевидно, заборгованість компанії дочірнім підприємствам). Також серед поточних зобов'язань (рядок 1600) у балансі з'явилися короткострокові кредити банків на суму 20778 тис. грн. Зважаючи на динамічне зростання компанії, таке збільшення її поточних зобов'язань є обґрунтованим.

Наступним кроком у аналізі балансу є порівняння оборотних активів з поточними зобов'язаннями. Різниця цих двох величин представляє такий показник, як чистий робочий капітал.

Чистий робочий капітал показує, який обсяг оборотних активів компанії фінансується за рахунок довгострокових фінансових ресурсів (власного капіталу та довгострокових зобов'язань).

На початок 2017 року чистий робочий капітал склав 172647 тис. грн., а на кінець року - 290370 тис. грн. (розрахунок рядків 1195 активу і 1695 пасиву) Оборотні активи перевищують її поточні зобов'язання і на початок, і на кінець періоду (рядок 1195), який аналізується, отже, компанія має достатньо ресурсів для фінансування своєї операційної діяльності.

2.2. Аналіз звіту про фінансові результати підприємства

Відкладіть поки що Баланс (звіт про фінансовий стан), форма №1 і зверніться до Звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), форма №2 (далі – Звіт). В даному звіті ви побачите дані за звітний і попередній періоди. Залежно від ваших потреб і глибини аналізу, вам достатньо цих двох періодів, якщо ж ні, то вам необхідно отримати звіти за минулі роки, або ж проміжну (квартальну) звітність за роки, які вас цікавлять.

У НП(С)БО 1 кожному рядку статті Звіту присвоєно свій код. У цьому Звіті подивіться на підсумкові рядки – чистий фінансовий результат - прибуток (або збиток) (рядки 2350 і 2355). Це результат діяльності підприємства – тобто різниця між його доходами і витратами. Більша частина фінансових даних, в тому числі про прибуток, стають більш змістовними, якщо ви розглядаєте тенденції їх змін. Для прикладу обмежимося аналізом звіту про фінансові результати за 2017 рік і порівняємо показники його діяльності з попереднім роком (2016 р).

Порівняно з попереднім роком чистий фінансовий результат - прибуток компанії за звітний період у 2017 році зріс майже у 17 разів і склав 31815 тис. грн. (код рядка 2350). Це дуже добра тенденція. Далі треба зрозуміти, за рахунок чого відбулося таке зростання. Тому зверніть увагу на суму в рядку “Чистий дохід від реалізації продукції (товарів)” (рядок 2000). Вона показує в грошовому вираженні, скільки компанія продала продукції (товарів, робіт, послуг). Цю величину також варто розглядати в динаміці. Дивлячись на обсяги продажів, не забувайте про вплив інфляції. Якщо обсяг продажів зріс на 3%, а

інфляція збільшилась на 5%, зростання реалізації в реальному вираженні може і не бути. Коли ціни не виросли, а дохід від реалізації збільшився, то, можливо, виросла кількість наданих послуг (проданих одиниць продукції) або ж змінився її асортимент, і велику питому вагу в ньому зайняли більш дорогі вироби. І чому ціни не виросли? Зумовлено це позитивними чи негативними факторами? Звичайно, на ці питання ви не зможете відповісти, маючи лише звіт про фінансові результати. Тут треба звернутися до інших джерел інформації про компанію.

Зі Звіту про фінансові результати бачимо, що його чистий дохід від реалізації зріс у 2017 році порівняно з попереднім роком на 10% (код рядка 2000). Таке зростання відбулося, очевидно, тому, що компанія постійно нарощує обсяги реалізації та розширює географію своєї діяльності.

Після аналізу чистого доходу від реалізації проаналізуйте статті “Собівартість реалізованої продукції” (рядок 2050), “Адміністративні витрати” (рядок 2130) та “Витрати на збут” (рядок 2150), звертаючи увагу на будь-яке зростання чи падіння. Чи собівартість реалізованої продукції збільшується швидше чи повільніше за дохід? Ви можете зауважити, що в цей час, коли дохід зростає, витрати на збут будуть зменшуватися. Хоча, на перший погляд, це може виглядати як добрий знак, та одночасно це може і не свідчити про позитивні тенденції.

Ймовірно, що підприємство перестало рекламувати свою продукцію або скоротило масштаби збутової діяльності. Зниження цієї категорії витрат у поточному році може призвести до скорочення обсягів реалізації в майбутньому. Ця проблема є вартою того, щоб у ній детальніше розібратися. У випадку аналізованого підприємства – у 2017 році усі статті його витрат суттєво зросли. І якщо собівартість реалізованої продукції (рядок 2050) протягом року збільшувалася майже однаковими темпами порівняно з чистим доходом від реалізації (рядок 2000) (на 9% і 10% відповідно – таке зростання можна пояснити зростанням обсягів), то адміністративні витрати (рядок 2130) і витрати на збут (рядок 2150) зросли. Користувачу звітності цієї компанії варто звернути увагу на таке зростання і зрозуміти його причини. Напевно менеджмент товариства може пояснити причини такого збільшення.

Також зверніть увагу на статті “Інші операційні доходи” (рядок 2120) та “Інші операційні витрати” (рядок 2180). Серед інших доходів можуть відображатися доходи від операційної оренди активів, операційні курсові різниці, доходи від реалізації оборотних активів тощо. Відповідно у статті “Інші операційні витрати” (рядок 2180) відображаються собівартість реалізованих виробничих запасів, втрати від операційних курсових різниць, а також усі інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції). Обидві ці статті можуть чинити суттєвий вплив на кінцевий фінансовий результат підприємства, тому варто дослідити суми, які тут враховувалися, і кореляцію між ними. У підприємства інші операційні доходи (рядок 2180) є дуже важливою статтею, оскільки їх величина й у звітному, й у попередньому році є більшою за величину чистих доходів від реалізації продукції (товарів, робіт,

послуг). Такий факт, очевидно, повинен привернути увагу читача звіту. Щоб зрозуміти ці цифри, ми мусимо звернутися до іншої форми звітності підприємства-форми 5 “Примітки”. У 2017 році інші операційні доходи порівняно з попереднім роком зросли на 44%. (рядок 2120).

Нижче рядків “Фінансові результати від операційної діяльності” (рядки 2190 і 2195) вказується прибуток чи збиток, пов’язані з фінансовою діяльністю підприємства. Серед фінансових результатів (рядки 2200, 2220, 2240) у цій частині звіту вказуються доходи від фінансових інвестицій підприємства (дивіденди, відсотки та інші доходи), а також дохід від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але які не пов’язані з операційною діяльністю підприємства. Відповідно у статті “Фінансові витрати” (рядок 2250) показуються витрати на проценти та інші витрати, пов’язані із залученням позикового капіталу. Також статтями, які зменшують фінансові результати від операційної діяльності, є “Втрати від участі в капіталі” (рядок 2255) та “Інші витрати” (рядок 2270), де відображаються збитки, спричинені фінансовими інвестиціями підприємства. У цій частині звіту про фінансові результати підприємства привертає увагу суттєве збільшення статей “Інші доходи” (рядок 2240) та “Інші витрати” (рядок 2270). Для розшифрування цих статей користувачу звітності необхідно знову звернутися до приміток (форма 5 “Примітки”, таблиця V “Доходи і витрати”). Також у 2017 р. суттєво зросли фінансові витрати підприємства, які, очевидно, пов’язані з обслуговуванням його облігаційної позики (у червні 2017 року підприємство випустило корпоративні облігації).

Віднімаючи суму всіх витрат від доходів, ми отримуємо величину прибутку або збитку від звичайної діяльності до оподаткування. Прибуток до оподаткування у 2017 році склав 32682 тис. грн. (рядок 2290). На цю суму нараховано у 2017 році 855 тис. грн. податку на прибуток (рядок 2300). Якщо поррахувати, яку частку займає податок від суми фінансового результату, то отримаємо значно менше число порівняно із ставкою податку на прибуток, яка застосовувалась до 31.12.2017 року. Сума податку на прибуток за податковим і фінансовим обліком буде відрізнятися, бо відрізняються і принципи нарахування податку за обома видами обліку. Про те, як обліковувати податок за фінансовим обліком і різниць, що виникають в результаті ведення податкового і фінансового обліку, можна прочитати у П(С)БО 17 “Податок на прибуток”.

2.3. Аналіз Звіту про рух грошових коштів підприємства

Звіт про рух грошових коштів підприємства може складатись за прямим методом (Форма №3, Додаток В) або за непрямим методом (Форма №3-н, Додаток Г).

У Звіті про рух грошових коштів, складеному за прямим методом, рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається за сумою надходжень від операційної діяльності та сумою витрачання на операційну

діяльність грошових коштів за даними записів їх руху на рахунках бухгалтерського обліку.

У Звіті про рух грошових коштів, складеному за непрямим методом, рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається шляхом коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.

У нашому прикладі складені два звіти, які надані в Формах №3 та 3-н. Пояснення надані до звіту складеному за непрямим методом (Форма 3-н).

За непрямим методом (Форма 3-н) звіт про рух грошових коштів складається з трьох частин, в яких окремо показується рух коштів підприємства від його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт побудований так, що в ньому окремо видно надходження і видатки грошових коштів за звітний, а також за відповідний попередній період. Негрошові операції, такі як отримання активів шляхом фінансової оренди, бартерні операції, придбання активів шляхом емісії акцій тощо, не включаються до звіту. Отже, усі операції, відображені у звіті, відбувалися лише за рахунок грошових коштів.

Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити.

Звіт про рух грошових коштів складається на основі балансу та звіту про фінансові результати, тому маючи на руках лише цей один звіт, користувач може отримати великий обсяг інформації.

Операції, які позитивно впливають на рух коштів, відображаються у колонці звіту “Надходження”, а ті, які зменшують величину коштів, – у колонці “Видаток”. Так, наприклад, величину прибутку показують як надходження коштів, а збиток – як видаток. Чистий рух коштів за кожним видом діяльності підприємства визначається як різниця між надходженнями і видатками, вказаними у звіті. Якщо надходжень протягом періоду було більше, ніж видатків, то підсумкова величина чистого руху коштів відображається у колонці “Надходження” — це позитивно. І навпаки, якщо надходжень було менше, то чистий рух коштів показується у колонці “Видаток”.

На прикладі звіту про рух грошових коштів за 2017 рік ми побачимо, яку корисну для себе інформацію може отримати користувач цього звіту.

Перша частина звіту I “Рух коштів у результаті операційної діяльності” розпочинається рядком, в якому можна побачити величину прибутку (збитку) від звичайної діяльності підприємства до оподаткування. У 2017 році отримало 32682 тис. грн. прибутку від звичайної діяльності. Цю саму ви можете побачити у звіті про фінансові результати компанії (рядок 3500).

Далі у звіті сума прибутку коригується на суму амортизації необоротних активів (матеріальних і нематеріальних), яка нарахована протягом звітного періоду. Коли ми говоримо “коригується”, то маємо на увазі, що величина прибутку збільшується на суму операції, яка спричиняє приплив грошових коштів, або, навпаки, зменшується, коли певні операції призводять до відпливу

грошей. Наприклад, ми вже говорили про те, що амортизація є негрошовою витратою, вона не спричиняє відтоку грошових коштів і тому позитивно впливає на чистий рух коштів. У звіті її величина становить 66387 тис. грн. (рядок 3505).

Коментар 1. Величина прибутку від звичайної діяльності коригується на цю суму (тобто сума амортизації додається до величини прибутку).

Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається шляхом коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування на суми:

- змін запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, пов'язаних з операційною діяльністю, протягом звітного періоду;
- надані в негрошових статтях (наприклад, амортизація);
- надані у статтях, які пов'язані з рухом грошових коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Так, у звіті прибуток коригується (зменшується) на суму прибутку від неопераційної діяльності, тобто на 10944 тис. грн. (рядок 3520).

Коментар 2. Таке зменшення відбувається тому, що це результат неопераційної, а фінансової та інвестиційної діяльності (до якого може відноситися: прибуток від володіння (дивіденди, відсотки тощо) та реалізації фінансових інвестицій, а також від продажу основних засобів, нематеріальних активів, інших довгострокових активів, від неопераційних курсових різниць). Результати інвестиційних та фінансових операцій відображаються окремо у відповідних розділах звіту.

В результаті подальших коригувань прибутку від звичайної діяльності ми отримуємо величину чистого руху коштів від операційної діяльності. У 2017 році він становив 62550 тис. грн. і показаний у колонці “Надходження” (рядок 3195). Що це означає для користувача звіту? Це означає, що надходжень грошових коштів від операційної діяльності підприємства було більше, ніж видатків на 20976 тис. грн. І це позитивний факт. Якщо порівняти дані попереднього року, то видатки грошових коштів перевищували надходження на 20976 тис. грн. (рядок 3195 аналогічного періоду попереднього року).

Куди ж були витрачені кошти підприємства у 2016 році? Зі звіту бачимо, що на 65418 тис. грн. було придбано оборотних активів, і це негативно відобразилося на чистому русі грошових коштів (рядок 3550 аналогічного періоду попереднього року).

У наступній частині звіту II “Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності” відображаються операції із придбання та реалізації необоротних активів і фінансових інвестицій. Так, зі звіту бачимо, що у 2017 році від реалізації фінансових інвестицій на підприємство надійшло 5934 тис. грн. (рядок 3200).

Коментар 3. На значно більші суми було придбано фінансових інвестицій і необоротних активів – відповідно на 76647 тис. грн. (рядок 3255).

Коментар 4. Тому і чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства був від’ємним у 2017 році і становив 289419 тис. грн. (рядок 3295). Що може сказати ця від’ємна величина чистого руху грошових коштів користувачу звіту? Очевидно, що компанія зростає, бо здійснює великі капіталовкладення у придбання необоротних активів. Але якщо порівняти суми, витрачені на придбання цих активів та величину чистого руху грошових коштів від операційної діяльності, то побачимо, що операційна діяльність не забезпечує компанії достатнього фінансування.

Коментар 5. За рахунок яких коштів здійснюється фінансування інвестиційної діяльності компанії, ми можемо побачити у наступному розділі звіті.

Останній розділ звіту III “Рух коштів у результаті фінансової діяльності” містить інформацію про те, скільки коштів надійшло від засновників для поповнення власного капіталу, скільки було отримано позик та інших надходжень. А також тут можна побачити суми, які було витрачено на погашення позик та сплату дивідендів. У 2017 році надходження власного капіталу становили 167325 тис. грн., а також 90936 тис. грн. надійшли у вигляді позик (див. Звіт про рух грошових коштів (рядки 3300 та 3305)).

Коментар 6. Співвідношення надходжень власних і позичених коштів у відсотках становить 40%; 60%. Загального правила, яким має бути величина цього показника, не існує. Різні кредитори можуть ставити різні вимоги до його величини. Зазвичай нормальною вважається ситуація, коли компанія вкладає власних коштів стільки ж, скільки і позичає у своїх кредиторів. Отже, у нашому випадку таке співвідношення є приблизно дотримане. Коли величина позичених коштів є значно вищою, ніж сума власних капіталовкладень, діяльність компанії є дуже ризикованою, адже, крім основної суми боргу, їй потрібно ще й сплачувати відсотки за позики. Тому користувачу фінансової звітності варто періодично слідкувати за цим показником. Вирахувати його також ми можемо на основі даних балансу.

Далі у розділі звіту “Рух коштів у результаті фінансової діяльності” показано суму 20148 тис. грн., яка була витрачена на погашення позик. Порівнявши суми отриманих і виплачених позик у 2017 році (90936 тис. грн. і 69198 тис. грн. відповідно (рядок 3350)), побачимо, що компанія позичає коштів майже втричі більше, ніж виплачує своїм кредиторам. Це добра чи погана новина для нас - користувачів звіту? Оскільки компанія показує позитивний потік коштів від операційної діяльності, очевидно, що ці позики залучаються не для фінансування поточних потреб. Знаючи, що підприємство активно росте і розвивається, можемо припустити, що залучені кошти будуть використані для фінансування інвестиційних проектів, які в майбутньому принесуть відповідну економічну вигоду.

Підсумковий результат фінансової діяльності – позитивний чистий рух коштів (надходжень було більше, ніж видатків), величина якого становить 238113 тис. грн. (рядок 3395). Якщо порівняти інвестиційну і фінансову

частини звіту, стає зрозумілим, що кошти, залучені в результаті фінансової діяльності, були використані на придбання необоротних активів та фінансових інвестицій.

У підсумку звіту визначається чистий рух коштів за звітний період, як різниця між сумою грошових надходжень і видатків, відображених у підсумках усіх трьох розділів звіту. Сумарний чистий рух коштів є позитивний. Усіх надходжень підприємства було більше за звітний період, ніж видатків.

У попередньому розділі рекомендацій ми згадували про те, що усі фінансові звіти є логічно пов'язаними між собою. Так, маючи звіт про рух грошових коштів, можна вийти на дані балансу про залишок коштів підприємства. У балансі на початок 2017 року вказаний залишок коштів на суму 2871 тис. грн. Якщо до нього додати сумарну величину руху коштів за звітний період, отриману зі звіту про рух грошових коштів, – 14115 тис. грн., то отримаємо суму коштів на кінець періоду, яка знову ж таки збігається із балансовими даними (рядок 3415).

Інформація, яка міститься у звіті про рух грошових коштів, не може замінити ту інформацію, яку несуть у собі звіт про фінансові результати та баланс. Але цей звіт є дуже важливим для розуміння зв'язку між прибутком компанії та її здатністю генерувати коротко і довгострокові грошові потоки.

2.4. Аналіз Звіту про власний капітал підприємства

У звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду (Додаток Д). У графах звіту про власний капітал призначених для надання складових власного капіталу, зазначаються показники, надані у розділі I «Власний капітал» балансу. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

2.5. Примітки до річної фінансової звітності

Основні фінансові звіти фактично представляють стислу форму вираження підсумків проведених операцій. Тому всі додаткові дані включені у спеціальну форму звітності №5, яка називається «Примітки до річної фінансової звітності».

Ознайомлення з «Примітками» – важливий крок в процесі вивчення фінансових звітів. Вони допомагають розібратися у бізнесі, методах бухгалтерського обліку, які застосовуються підприємством, і у самих звітах. До приміток звертаються для порівняння фінансових звітів двох підприємств, оскільки вони можуть використовувати різні методи обліку та мати інші відмінності. Примітки містять важливу інформацію про склад і вартість основних засобів та нематеріальних активів, капітальні та фінансові інвестиції, запаси, дебіторську заборгованість та інші дані. Інформація «Приміток»

надається підприємством у самостійно обраному вигляді (письмові пояснення, таблиці, графіки, тощо), решта – у типових формах.

3. Пояснювальна записка до фінансового аналізу підприємства

На основі аналізу фінансової звітності підприємства складається пояснювальна частина фінансового аналізу, яку доцільно ілюструвати таблицями. Основні таблиці можливо надати в таких форматах (табл. 2-3).

Таблиця 2 – Аналіз динаміки і структури джерел фінансових ресурсів

Показник, код рядка форми 1	2016 р.		2017 р.		Відхилення		
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	абсолютне	темп приросту	%
1. Власний капітал, 1495	260670	71,8	537420	62,8	+276750	106	-9
у т.ч. зареєстрований (пайовий) капітал, 1400	360000	99,2	390000	45,4	+30000	8	-65,7
капітал у дооцінках, 1405	33768	9,3	51366	5,9	+17598	52	-3,5
додатковий капітал, 1410	-		60000	6,9	+60000	-	-
резервний капітал, 1415	1437	0,3	1437	0,1	-	-	-
Нерозподілений прибуток (нерозподілений збиток), 1420	2790	0,7	34617	4,0	+31824	118	5,7
Неоплачений капітал, 1425	(136815)	37,7	(136815)	15,9	-	-	-
Вилучений капітал, 1430	(510)	0,1	-	-	-	-	-
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, 1595	71562	19,7	233550	27,2	+161988	224	+7,4
У т.ч. відстрочені податкові зобов'язання, 1500	2331	0,6	4161	0,4	+1830	30	-2,0
Довгострокові кредити банків, 1510	69231	19,0	139389	16,2	+70158	101	-36
Інші довгострокові зобов'язання, 1515	-	-	90000	10,4	+90000	-	+38,7
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, 1695	30594	8,4	86337	10,0	+55743	182	+1,6
у т.ч. короткострокові кредити банків, 1600	-	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, 1610	636	0,1	618	0,1	(18)	-2,8	1,4
- Товари, роботи, послуги, 1615	21405	5,8	33702	3,9	+12297	57	-31
- розрахунками з бюджетом, 1620	186	0,01	225	0,1	+39	21,0	-0,3
- розрахунками зі страхування, 1625	1164	0,03	24021	2,8	+22857	196	+24
- інші поточні зобов'язання, 1690	7203	1,9	6993	0,8	(210)	-2,9	-15
Разом джерел, 1900	362826	100,0	857307	100,0	+494481	136	-

Таблиця 3 – Аналіз структури доходів, витрат і прибутку за 2016-2017 роки

№ з/п	Показник, код рядка форми 2	2016 р.		2017 р.		Відхилення рівня 2017 від рівня 2016
		Сума, тис. грн.	% до обсягів від реалізації	Сума, тис. грн.	% до обсягів від реалізації	
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) 2000	78567	100	86673	100,0	+8106
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) 2050	70032	89	75999	87	+5967
3	Валовий прибуток, 2090	8535	10	10674	12	+2139
4	Інші операційні доходи, 2120	90810	115	130653	150	+39843
5	Адміністративні витрати, 2130	(22797)	29	(55416)	6,3	+(32619)
6	Витрати на збут, 2150	(117)	0,1	(441)	0,1	+(324)
7	Інші операційні витрати, 2180	(68355)	87	(63732)	73	+(4623)
8	Фін. результат від опер. діяльності, прибуток, 2190	8076	10	21738	25	+13662
9	Дохід від участі в капіталі, 2200	-	-	-	-	-
10	Інші доходи, 2240	16611	21	101070	32	+84459
11	Фінансові витрати, 2250	(2184)	2	(20178)	23	+17964
12	Фінансовий результат до оподаткування, прибуток, 2290	4713	5	32682	37	+27968
13	Чистий фінансовий результат, прибуток, 2350	1779	2	31815	36	+30036

4. Аналіз фінансової звітності за допомогою фінансових коефіцієнтів

У попередніх розділах ми зробили узагальнену оцінку фінансового стану компанії, використовуючи тільки її відкрити фінансову звітність.

Нерідко буває так, що такий нескладний аналіз фінансової звітності залишає після себе більше запитань щодо фінансового становища компанії, ніж відповідей на них. Тому для детальнішого аналізу потрібно використовувати більш складні методики. Найбільш поширеним методом, який використовується для аналізу фінансової звітності, є аналіз коефіцієнтів (відносних показників). Аналіз фінансових співвідношень – це не магічний і не технічний процес. Особа, яка робить фінансовий аналіз, просто бере з фінансової звітності пару чисел і ділить одне на інше. Це й буде вираженням відносного показника. Але сам по собі цей показник мало про що говорить.

Він набуває сенсу тільки тоді, коли його порівнюють з:

- 1) коефіцієнтами попередніх періодів;
- 2) певними встановленими стандартами;
- 3) нормами чи інтервалами значень в інших компаніях даної галузі або в подібних галузях.

Фінансові коефіцієнти – це знаряддя, яке допомагає нам, користувачам звітності, знайти ключі до загадок або виявити симптоми, які проявляються у фінансовому житті компанії. Правильно пояснені коефіцієнти вказують нам на ділянки подальших досліджень. Аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів є орієнтованим на майбутнє, займаючись ним, ми повинні враховувати фактори, які впливають на показники аналізу зараз і можуть проявитися пізніше.

Таблиця 4 – Алгоритм розрахунку основних фінансових показників

Показник	Формула для розрахунку	Алгоритм розрахунку	Рекомендоване значення, тенденції змін
1	2	3	4
1. Показники майнового стану			
1.1. Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1012}}{\text{Ф. №1 р. 1011}}$	Зменшення
1.2. Коефіцієнт придатності основних засобів	$\frac{\text{Первісна вартість основних засобів}}{\text{Знос основних засобів}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1011}}{\text{Ф. №1 р. 1012}}$	Збільшення
1.3. Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\text{Збільшення за звітний період первісної вартості основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	$\frac{\text{Ф. №1 (збільшення по 1011)}}{\text{Ф. №1 р. 1011}}$	Збільшення
2. Показники оборотності оборотних коштів			
2.1. Оборотність оборотних коштів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня величина оборотних активів}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1195}}$	Збільшення
2.2. Тривалість одного обороту оборотних засобів	$\frac{\text{Тривалість періоду}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)}}$	$\frac{365 * \text{Ф. №1 р. 1195}}{\text{Ф. №2 р. 2000}}$	Зменшення
2.3. Оборотність кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня кредиторська заборгованість}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1695}}$	Збільшення
2.9. Оборотність чистого робочого капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середній чистий робочий капітал}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1625 + р. 1700 - р. 1695}}$	Збільшення
3. Показники рентабельності			
3.1. Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	$\frac{\text{Прибуток від звичайної діяльності}}{\text{Активи}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2350}}{\text{Ф. №1 р. 1300}}$	Збільшення
3.2 Рентабельність капіталу за чистим прибутком	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Загальний капітал}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2350}}{\text{Ф. №1 р. 1300}}$	Збільшення
3.3. Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2350}}{\text{Ф. №1 р. 1495}}$	Збільшення
4. Показники фінансової стійкості			
4.1. Наявність власних оборотних коштів	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{короткострокові зобов'язання}}{\text{Зобов'язання}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1195} - \text{р. 1695}}{\text{р. 1695}}$	Збільшення

Показник	Формула для розрахунку	Алгоритм розрахунку	Рекомендоване значення, тенденції змін
4.2. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Оборотні активи}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1195} - \text{р. 1695}}{\text{Ф. №1 р. 1195}}$	> 0,1
4.3. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	$\frac{\text{Кошти}}{\text{Власні оборотні кошти}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1165}}{\text{Ф. №1 р. 1195} - \text{р. 1695}}$	Збільшення
4.4. Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1495} + \text{р. 1595}}{\text{Ф. №1 р. 1900}}$	0,75 – 0,9
5. Показники ліквідності			
5.1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти і їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1160}}{\text{Ф. №1 р. 1695}}$	0,2 – 0,35
5.2. Коефіцієнт ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{Ф. №1 р. 1195}}{\text{Ф. №1 р. 1695}}$	1,5 – 2,5
6. Показник ділової активності			
6.1. Коефіцієнт загальної оборненості капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Загальний капітал}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1300}}$	Збільшення
6.2. Коефіцієнт оборненості мобільних засобів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Мобільні засоби}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1195} + \text{р. 1200}}$	Збільшення
6.3. Коефіцієнт оборненості матеріальних оборотних засобів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Матеріальні оборотні засоби}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1100} - \text{р. 1155}}$	Збільшення
6.4. Фондовіддача необоротних активів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Необоротні активи}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1095}}$	Збільшення
6.5. Коефіцієнт оборненості власного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{\text{Ф. №2 р. 2000}}{\text{Ф. №1 р. 1495}}$	Збільшення

Ф. №1 р – Баланс (Звіт про фінансовий стан) – форма №1 та коди рядків указані у формі.

Ф. №2 р – Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та коди рядків указані у формі.

Терміни, що використовуються при аналізі фінансової звітності

Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому.

Баланс (звіт про фінансовий стан) – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Бухгалтерська звітність - звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Доходи – збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Еквіваленти грошових коштів (грошей) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід.

Звіт про управління – документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Консолідована фінансова звітність – звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

Міжнародні стандарти фінансової звітності – прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам фінансової звітності.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів.

Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

Оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності й отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Примітки до фінансової звітності – сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Розкриття – надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності.

Рух грошових коштів – надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

Стаття – елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Національним положенням (стандартом).

Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Суттєва інформація – інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та керівництвом підприємства.

Фінансовий аналіз – точна наука, яка виконується за діючими нормативно-правовими документами, формами та правилами.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Закон України Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо удосконалення деяких положень №2164-V111 (2164-19) від 05.10.2017 р.
3. Методичні рекомендації до виконання та захисту випускних дипломних робіт студентів [освітньо-кваліфікаційних рівнів: бакалавр, спеціаліст, магістр галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво», 0306 «Менеджмент і адміністрування»] / [Борисевич Є.Г., Захарченко Л.А., Орлов В.М., Станкевич І.В., Стрельчук Є.М., Толкачова Г.В.]. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2013. – 59 с.
4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 року №433. – Режим доступу : http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
5. Михалюк О. Як читати і аналізувати фінансову звітність : посіб. для членів наглядових рад та керівників акціонерних товариств / О. Михалюк, К. : Міжнародна фінансова корпорація, 2004. – 107 с. – Режим доступу : <http://docplayer.net/67019574-Yak-chitati-i-analizuvati-finansovu-zvitnist.html>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73.
7. Операційний менеджмент в галузі зв'язку: Навч. Посіб. / Горелкіна С.Б., Станкевич І.В., Стрельчук Є.М. – Одеса, ОНАЗ, 2011.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року №2755-УІ. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 року №39 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24.01.2011р №25.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку України, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 року №181.
11. Порядок подання фінансової звітності, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 року №419. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>.

Додаток А

Аналіз балансу (звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2016 р.	2017 р.	Зміна за рік	
				тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	1000	855	74373	73518	8598
<i>Залишкова вартість (ряд 1001- ряд 1002 = ряд 1000)</i>					
первісна вартість	1001	936	76992	76056	8125
накопичена амортизація	1002	(81)	(2619)	(2538)	3133
Незавершені капітальні інвестиції	1005	15594	6582	(9012)	-58
Основні засоби	1010	153633	437022	283329	184
<i>залишкова вартість (ряд 1011 – ряд 1012 = ряд 1010)</i>					
первісна вартість	1011	199128	500790	301662	151
знос	1012	(45495)	(63768)	(18333)	-40
Інвестиційна нерухомість	1015				
Довгострокові біологічні активи	1020				
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	8067	43653	35586	441
інші фінансові інвестиції	1035	10734	4800	(5934)	-55
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	375	375	-	-
Відстрочені податкові активи	1045				
Інші необоротні активи	1090				
Усього за розділом I	1095	189258	566805	377547	199
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	2031	2409	378	19
Поточні біологічні активи	1110	3000		(3000)	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	53523	7884	(45639)	85
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	1130	8853	14895	6042	68
з бюджетом	1135	12984	26349	13365	103
у тому числі з податку на прибуток	1136				
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20094	86616	66522	331
Поточні фінансові інвестиції	1160	55479	96540	41061	74
Гроші та їх еквіваленти	1165	2871	14115	11244	391
Витрати майбутніх періодів	1170	12093	37356	25263	209
Інші оборотні активи	1190	1719	4206	2487	144
Усього за розділом II	1195	172647	290370	117723	68
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	931	132	(789)	-86
Баланс	1300	362826	857307	494481	136

Пасив	Код рядка	2016 р.	2017 р	Зміна за рік	
				тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
I. Власний капітал	1400	360000	390000	30000	8
Зареєстрований (пайовий) капітал					
Капітал у дооцінках	1405	33768	51366	17598	52
Додатковий капітал	1410		60000	60000	
Резервний капітал	1415	1437	1437		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2790	34617	31824	1141
Неоплачений капітал	1425	(136815)		(136815)	100
Вилучений капітал	1430	(510)			
Усього за розділом I	1495	260670	537420	276750	106
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2331	4161	1830	79
Довгострокові кредити банків	1510	69231	139389	70158	101
Інші довгострокові зобов'язання	1515		90000	90000	
Довгострокові забезпечення	1520				
Цільове фінансування	1525				
Усього за розділом II	1595	71562	233550	161988	226
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600		20778	20778	
Поточна кредиторська заборгованість за:					
довгостроковими зобов'язаннями	1610	636	618	(18)	-3
товари, роботи, послуги	1615	21405	33702	12297	57
розрахунками з бюджетом	1620	186	225	39	21
у тому числі з податку на прибуток	1621	186	225	39	21
розрахунками зі страхування	1625	1164	24021	22857	2343
розрахунками з оплати праці	1630				
Поточні забезпечення	1660				
Доходи майбутніх періодів	1665				
Інші поточні зобов'язання	1690	7203	6993	(210)	-3
Усього за розділом III	1695	30594	86337	55743	182
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700				
Баланс	1900	362826	857307	494481	136

Аналіз звіту про фінансові результати

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	2017 р	2016 р.	Зміна за рік	
				тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	86673	78567	8106	10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(75999)	(70032)	+5967	9
Валовий:					
– прибуток	2090	10674	8535	2139	22
– збиток	2095	()	()		
Інші операційні доходи	2120	130653	90810	39843	44
Адміністративні витрати	2130	(55416)	(22797)	(32619)	143
Витрати на збут	2150	(441)	(117)	(324)	276
Інші операційні витрати	2180	(63732)	(68355)	(4623)	-7
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	21738	8076	13662	169
– прибуток					
– збиток	2195	()	()		
Дохід від участі в капіталі	2200	4719	849	3870	456
Інші фінансові доходи	2220				
Інші доходи	2240	101070	16611	84459	509
Фінансові витрати	2250	(20148)	(2184)	(17964)	823
Втрати від участі в капіталі	2255	(4446)	(573)	(3873)	676
Інші витрати	2270	(70251)	(18066)	(52185)	289
Фінансовий результат до оподаткування:					
– прибуток	2290	32682	4713	27969	593
– збиток	2295	()	()		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	855	2934	(2078)	-71
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305				
Чистий фінансовий результат:					
– прибуток	2350	31815	1779	30036	1689
– збиток	2355	()	()		

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	2017 р	2016 р.	Зміна за рік	
				тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	17598		17598	100
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405				
Накопичені курсові різниці	2410				
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415				
Інший сукупний дохід	2445				
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450				
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455				
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460				
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	31815	1779	30036	1689

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	2017 р	2016 р.	Зміна на рік	
				тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
Матеріальні затрати	2500	1755	1227	523	42
Витрати на оплату праці	2505	1167	957	213	22
Відрахування на соціальні заходи	2510	423	339	84	24
Амортизація	2515	66387	45576	20811	45
Інші операційні витрати	2520	49857	43173	6684	15
Разом	2550	119589	91269	28320	31

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	2017 р	2016 р.	Зміна за рік	
1	2	3	4	5	6
Середньорічна кількість простих акцій	2600				
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605				
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610				
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615				
Дивіденди на одну просту акцію	2650				

Аналіз звіту про рух грошових коштів
(за прямим методом)

Стаття	Код рядка	2017 р.	2016 р.
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	104007	94281
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095	144240	78972
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100	(77754)	(71259)
праці	3105	(1167)	(954)
відрахувань на соціальні заходи	3110	(423)	(339)
зобов'язань з податків і зборів	3115	(18717)	(40821)
Інші витрачання	3190	(87636)	(101454)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	62550	41574
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	5934	11700
необоротних активів	3205		786
Надходження від отриманих: відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250	90000	41922
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(76647)	(39816)
необоротних активів	3260	(308706)	(68499)
Виплати за деривативами	3270	()	(34065)
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	- 289419	- 87972
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: власного капіталу	3300	167325	71904
отримання позик	3305	90936	69198
інші надходження	3340		9
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	20148	9000
Сплату дивідендів	3355	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	238113	132111
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	11244	2565
Залишок коштів на початок року	3405	2871	306
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415	14115	2877

Аналіз звіту про рух грошових коштів
(за непрямим методом)

Стаття	Код рядка	2017 р.		2016 р.		Коментар
		надходження	видаток	надходження	видаток	
1	2	3	4	5	6	7
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності						
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	32682		4713		
Коригування на: амортизацію необоротних активів	3505	66387	X	45576	X	1
збільшення (зменшення) забезпечень	3510					
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515					
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520		10944	1195		2
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550		65418		76821	
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	82275		20088		
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	6405			41016	
Сплачений податок на прибуток	3580	X	885	X	558	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	62550			41574	
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності						
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	5934	X	11700	X	3
необоротних активів	3205		X	786	X	
Надходження від отриманих: відсотків	3215		X		X	
дивідендів	3220		X		X	

Надходження від деривативів	3225		X		X	
Інші надходження	3250	90000	X	41922	X	
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	76647	X	39816	4
необоротних активів	3260	X		X		
Виплати за деривативами	3270	X		X		
Інші платежі	3290	X		X	34065	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		289419			5
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від: Власного капіталу	3300	167325	X	71904	X	
Отримання позик	3305	90936	X	69198	X	6
Інші надходження	3340		X	3	X	
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	20148	X		
Погашення позик	3350	X		X	9000	
Сплату дивідендів	3355	X		X		
Інші платежі	3390	X		X		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	238113		132111		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	11244		2565		
Залишок коштів на початок року	3405	2871	X	306	X	
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410					
Залишок коштів на кінець року	3415	14115		2871		

Аналіз звіту про власний капітал

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	360000	33768		1437	2790	(136815)	(510)	260670
Коригування: Зміна облікової політики	4005								
Виправлення помилок	4010								
Інші зміни	4090								
Скоригований залишок на початок року	4095	360000	33768	-	1437	2790	(136815)	(510)	260670
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100					31815			31815
Інший сукупний дохід за звітний період	4110		17598						17598
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200								
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників: Внески до капіталу	4240								
Погашення заборгованості з капіталу	4245						136815		136815
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265							510	510
Анулювання	4270								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
викуплених акцій (часток)									
Вилучення частки в капіталі	4275								
Інші зміни в капіталі	4290	30000		60000					90000
Разом змін у капіталі	4295	30000	17598	60000		31827	136815	510	276750
Залишок на кінець року	4300	390000	51366	60000	1437	34617			537420

Навчальне видання

Буряк Валерій Григорович

Лозова Тамара Іллівна

Олійник Георгій Юрійович

Отливанська Галина Артурівна

Бородиня Наталія Олександрівна

Методичні вказівки до виконання аналітичної частини
випускної дипломної роботи для підготовки студентів
зі спеціальностей 051 «Економіка » та 073 «Менеджмент»

Підписано до друку 22.06.2018 р.

Формат 60/88/8 Обсяг 2,5 ум.-друк. арк.

Тираж 50 прим. Зам. № 6255

Віддруковано в редакційно-видавничому центрі ОНАЗ ім. О.С. Попова
м. Одеса, вул. Ковалевського, 5

Тел. 7050 494

© ОНАЗ, 2018